

Venneshamn i gammel og ny tid

Av manntallet for 1701 står det oppført under Vennes en strandsitter, Amund Eielsen, f. 1641. Han var skomaker og krovert og budde i Havn. «Han driver Skoemager-Haandværket, tilligemed litt Øltap». Vi kan forutsette at han tappet øl ikke bare for seg sjøl, men at han i alle fall sesongvis hadde mange gjester. Vil leser at Amund «efter Loven» var pliktig til å betale 2 Riksdaler årlig i skatt. Det var datidens skjenkeavgift.

Venneshamn var allerede på den tida et sentralt sted hvor mange mennesker møttes. Her var gode havneforhold, og spesielt i sildefiske-sesongen om høsten og på førjulsvinteren var det fullt opp av fiskebåter, oppkjøpere og silde-saltere. Vi kan tenke oss den travle Amund springende mellom beksømarbeidet og øltønna når det var landligge og dårlig vær, og skjenkestua var full av tørste fiskere som hadde bruk for drikke som kunne befordre ferdigheten til å fortelle fiske-skrøner

Men vi skal gå atskillige år fram i tida, til året 1888. Det hadde da i mange år bestått en landhandel i Selsethvik hvor det også var dampskipsanløp. På en måte var dette tungvint, for det var i Venneshamn den sikre og rommelige ankringsplassen for fiskebåter var. I lengden ble det lite tilfredsstillende å måtte ro rundt neset for å komme til handelsmann og dampskipsanløp. Det var derfor for å imøtekomme et sterkt behov at den 31-årige gårdmannsønnen fra Lille-Grande startet landhandel i Venneshamn.

Handelstedet Venneshamn.

Firma Ernst Karlsen ble etablert i Venneshamn i første halvdel av september 1888. Den første eier var Ernst Karlsen fra Lille-Grande, født i 1857, død i 1902.

Fra starten var det foruten vanlig landhandel også meieridrift, senere bakeri, skips-ekspedisjon og poståpneri. Tomtearealene i Venneshamn ble til å begynne med leid av Vennes søndre men ble senere kjøpt av festeren.

Kombinert forretnings- og meieribygning med ishus ble oppført sommeren og høsten 1888.

Den første kaien ble bygd i 1888. Foruten hovedbygning besto bygningsmassen i Venneshamn av brygge, bakeri, kårhus, uthus og naust.

Forretningen ble helt fra starten av drevet som vanlig landhandel med forholdsvis stor omsetning av fisk, sild og landmanns-produkter.

Kundekretsen omfattet foruten Framverran og Sørsida også nordsida av Verran (Verrastranda, Tua, Sela og Follafoss) og Inderøya fra Letnes til Vangshylla.

I en tid da store deler av varetransporten og handelen var basert på båttrafikk, ble Venneshamn sentrum i det som den gang var Verran kommune. Fra 1958 og i en 10-års periode gikk det fast ferje mellom Venneshamn, Kjerringvik og Vangshylla. I 1968 ble det veiforbindelse mellom Venneshamn og Kjerringvik langs Skarnsundet.

Ernst Karlsens landhandel har vært drevet sammenhengende av hans etterfølgere helt frem til høsten 2008. Dagens eier, Arne Karlsen, er fjerdegenerasjons Karlsen. Butikkaktiviteten flyttet fra Nerstu til mer moderne lokaler i nabobygget Øverstu i 1977 der den har hatt tilhold til den stengte. Nye Øverstu ble oppført på tomtene til en tidligere kårbolig i 1957 og fungerte som bolig og lager frem til den i 1977 ble ombygd og utvidet til butikk. Bakeribygningen ble revet for å gjøre plass til butikkutvidelsen.

Meieridriften

Det ble allerede 25. februar 1888 opprettet kontrakt med 25 melkeprodusenter om levering av melk i et tidsrom av 5 år. De fleste av melkeleverandørene var fra Fram-Verran, men også en del var fra Inderøya. I flg. leveringslistene ble det i mai 1889 levert 4 305 liter melk til en pris av 5,5 øre pr liter.

Skipsekspedisjonen,

Venneshamn ble skipsekspedisjon da «Indtrøndelagens Dampbaads-Samlags ruteskip ble satt i fart på Tronheimsfjorden i 1889.

Ved sammenslutningen av Indtrøndelagens Dampbaads-samlag og Steinkjærs Dampskibsselskab etter 1890 ble Venneshamn sløyfet som anløpssted og ekspedisjon og flyttet til Selsethvik med Jakob A. Brecke som ekspeditør.

Venneshamn ble senere tatt opp igjen som anløpssted men nedlagt på 1970-tallet da en for alvor la om fra sjøveis til landveis trafikk.

Poståpneriet

Venneshamn poståpneri ble opprettet fra 1. januar 1894 med Jakob A. Brecke som poståpner. Poståpneri ble nedlagt i mai 1975.

Venneshamn som base for Jægtfart

I boka «Jekter og jektefart fra Innherred» (1989) skriver Kjell Saxvik i et kapittel:

Fra Kvænnavika ved Skarnsundet til kirkestedet Vestvik var jektbruket og jektbyggingen en betydelig del av arbeidsliv og næringsgrunnlag langt tilbake til 1700-årene, og da spesielt i midten av 1800-årene. Langs stranda her ved Beitstadfjorden ble det bygd jekter på alle gårdene: Vennes, Grande, Følstad, Vestvik og Gipling helt fram til århundreskiftet.

Her var kanskje også den beste havn for jekter i hele Trondheimsfjorden, Venneshamn – eller bare «Havn», som kalt i gammel tid -. I Venneshamn var det alltid isfritt, og hit søkte jekter fra hele Beitstadfjord-distriktet og Steinkjer vinterhavn, og her samlet ofte jektene seg før de i følge seilte ut for langfarten til Lofoten og Finnmark.

Fram-Verran båtforening.

Fram-Verran båtforening ble stiftet i 1985. Utriggeren for dagens steinfylling ble innkjøpt. Steinfyllingen og moloen kom på plass i 1990 som et resultat av overskuddsmasser fra industrianlegget i Kvennavika. Utriggeren i stål som ligger nord-østover, ble lagt ut i 2002. Småbåtanlegget har bidratt til å utvide Venneshamn sentrum nordover.

Venneshamn inn i ei ny tid.

Det gamle handelsstedet og en gang så trafikkerte båtanløpet står foran store endringer. Høsten 2008 ble butikken lagt ned etter 120 års sammenhengende drift. Våren 2009 flyttet banken til Mosvik sentrum. Lokalsamfunnet i Venneshamn har i sterk grad knyttet sin identitet til «hamna» som har vært det historiske sentrum i bygda. Mange er derfor opptatt av at det må legges til rette for fornyelse og ny aktivitet. Det ble derfor i 2008 tatt initiativ til utarbeidelse av en reguleringsplan for området. Oppdragsgiver var interesseorganisasjonen «Fram-Verran vekst» og planen ble utarbeidet av «Multiconsult». Reguleringsplanen «Sentrumsutvikling Venneshamn» ble etter mye om og men godkjent. Det vil føre for langt om omtale denne i detalj og vi nøyer oss derfor med å vise til denne.

Større småbåthavn i Venneshamn.

Se reguleringsplan samt skriv av 8. april 2010 undertegnet av leder Geir J. Ørsjødal vedr. utbygging og rullerende handlingsplan.

Kilder.

Årbok for Mosvik historielag, 7. årgang, bidragsyter Einar Karlsen
Jekter og jektefart fra Innherred, Kjell Saksvik.
Sentrumsutvikling Venneshamn, Multiconsult

Venneshamn den 18. mai 2010

Per Vennes

Møte mellom mennesker

Mosvik kommunehus

7690 MOSVIK

Tlf. 92251480

mosvik.frivilligsentral@gmail.com

Møte mellom mennesker

Mosvik kommunehus

7690 MOSVIK

Tlf. 92251480

mosvik.frivilligsentral@gmail.com

Møte mellom mennesker

Mosvik kommunehus

7690 MOSVIK

Tlf. 92251480

mosvik.frivilligsentral@gmail.com